

روبار

عنوان و نام پدیدآور	مجموعه عکس روپار / گردآورنده سازمان مدیریت پسماندهای شهرداری رشت.
مشخصات نشر	رشت: انتشارات رمه، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۷۲ ص: مصور (رنگی)؛ ۲۲×۲۲ سم.
شابک	۵۵۰۰۰ ریال ۲-۴۱-۶۸۹۲-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	آب -- ایران -- گیلان -- آلودگی -- مصور
موضوع	Water -- Pollution -- Iran -- Gilan -- Pictorial works
موضوع	فاضلاب -- ایران -- گیلان -- انتقال به رودخانه، دریاچه‌ها و غیره -- مصور
موضوع	Sewage disposal in rivers, lakes, etc. -- Iran -- Gilan -- Pictorial works
موضوع	آلودگی -- ایران -- جنبه‌های زیست‌محیطی -- مصور
موضوع	Pollution -- Environmental aspects -- Iran -- Pictorial works
شناسه افزوده	سازمان مدیریت پسماند شهرداری رشت
رده بندی کنگره	GB۷۹۲
رده بندی دیویی	۵۵۱/۴۸۰۹۱۰۲۳
شماره کتابشناسی ملی	۵۱۲۶۱۹

مجموعه عکس روپار

گردآورنده: سازمان مدیریت پسماند های شهرداری رشت

چاپ و صحافی: استودیو خلاق گرافیک ایتا

طراحی جلد و صفحه آرایی: شیرین قانع

مشاور هنری: الوند رضازاده

نگارنده: سارا قنبرنیا

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۵۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۹۲-۴۱-۲

همه حقوق چاپ و نشر برای گردآورنده محفوظ است.

با تشکر از:

شاهد وزیری

فرشاد نوروزپور

افشین پورعلی

عماد ضیایی

مقدمه

زرجوب و گوهر رود این روزها حال خوبی ندارند. دو رود قدیمی رشت که زمانی نبض شهر باوجود آن‌ها می‌زد و طی سال‌ها، نقش غیرقابل‌انکاری در شکل‌گیری رشت و تاریخ و فرهنگ مردمانش دارند. رودهایی که به شهر زندگی بخشیدند و زمانی چنان پر آب و زلال بودند که علاوه بر مکانی مناسب برای تفریح و شنا، بخشی از نیازهای زندگی روزانه مردم را هم تأمین می‌کردند. نیازهایی مانند صید، شست‌وشو و... مواردی که شاید امروزه تصورش برای افرادی که از کنار این رودها می‌گذرند سخت و باورنکردنی باشد.

اما آنچه نگران‌کننده است، وضعیت اخیر این دو رود است. رودهایی که نامشان از «زر» و «گوهر» می‌گوید که نمادی از برکت و ثروت آن‌هاست و اشاره به ذخایر ارزشمند آبریان دارد. و با توجه به اینکه از ۲۵ محله رشت عبور می‌کنند، می‌توانستند نقطه عطفی برای شهر محسوب شوند. به نظر شهری رشت، سیمای بهتری ببخشند.

اما امروز به دنبال آلودگی بسیار شدید جاری شدن فاضلاب و به دنبال آن بوی نامطبوع، نه تنها اثری از زندگی در آن‌ها یافت نمی‌شود، بلکه حتی گذر از کنارشان هم برای شهروندان آزاد دهنده شده است و امروزه نامشان در میان آلوده‌ترین رودهای کشور به چشم می‌خورد؛ و اگر کمی دیرتر به فکر احیای آن‌ها بیافیم مرگ آن‌ها چندان دور از تصور نیست.

زرجوب و گوهر رود مدت‌هاست به دلیل ورود مستقیم فاضلاب‌های صنعتی و بیمارستانی و همین‌طور فاضلاب خانگی که در حریم رودخانه‌ها قرار دارند، رو به نابودی است و از نظر اکولوژیکی مرده محسوب می‌شوند. نکته قابل‌توجه این است که از مجموع ۱۴ بیمارستان دولتی و خصوصی رشت، تنها تعداد کمی مراکز به سیستم تصفیه‌خانه هستند و پساب باقی بیمارستان‌ها وارد رودخانه ها می‌شود.

با ورود فاضلاب‌ها و پساب‌ها به داخل رودخانه، زندگی ماهیان و ذخایر آبریان با خطرات جدی مواجه می‌شود و این مسأله علاوه بر اینکه بر سلامتی ما شهروندان اثر منفی می‌گذارد، اقتصاد استان را نیز تحت تأثیر خود قرار می‌دهد چراکه حیات اقتصادی و اجتماعی بسیاری از شهروندان گیلانی به‌ویژه رشت و انزلی و سایر شهرهای ساحلی به صید و صیادی وابسته است.

از طرف دیگر رود «پیر بازار» که از به هم پیوستن زرجوب و گوهر رود تشکیل می‌شود، از سمت شرق به تالاب انزلی می‌ریزد و به همین دلیل بخش شرقی این تالاب به‌شدت آلوده است و همین‌طور در اثر گسترش، نزارها و آزولا عملاً در حال از دست دادن حیات جانوری خود است.

متأسفانه به دنبال توسعه شهر و افزایش جمعیت ساکن در حریم رودخانه‌های زرجوب و گوهر رود، مقدار مواد آلاینده در این آب‌ها به حدی رسیده که میزان خود پالایی این دو رودخانه ارزشمند به‌مرورزمان به‌شدت کاهش پیدا کرده است؛ تا جایی که دیگر توان تجزیه مواد زائد و ترمیم خود را ندارند؛ در نتیجه میزان اکسیژن محلول در آن‌ها کاهش یافته و به دنبال آن برخی از ماهیان و آبریان این آب‌ها در حال نابودی و انقراض هستند.

گذشته از این موارد، نباید خطراتی که سلامتی انسان‌ها را تهدید می‌کند نادیده گرفت. عده زیادی از شهروندان به انواع مسمومیت و بیماری‌های ناشی از آلودگی رودخانه‌ها مبتلا می‌شوند و حتی با مرگ دست‌وپنجه نرم می‌کنند. آمار بالای سرطان در گیلان که یکی از عوامل اصلی آن آلودگی‌های موجود در رودخانه‌های این استان است، نشان از بحران زیست‌محیطی بزرگی دارد و برای شهروندان و مسئولان استان زنگ خطری جدی به حساب می‌آید.

بنابراین لازم است بیمارستان‌ها و شهرک‌های صنعتی مجهز به سیستم تصفیه‌خانه باشند، جایگاه دفن زباله و شیرابه‌های سراوان نیز ساماندهی شوند و فاضلاب‌ها و شیرابه‌ها پس از تصفیه شدن در این رودخانه‌ها تخلیه شوند تا شاید جانی دوباره در رگ رودهای این شهر جاری شود. این بار نه به‌عنوان آلوده‌ترین، بلکه به‌عنوان یکی از جاذبه‌های توریستی و گردشگری در کشور شهره شوند.

با برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری درست از سوی فعالان محیط‌زیست و مسئولان، این رودخانه‌ها با پتانسیل بالایی که دارند، می‌توانند به یکی از اصلی‌ترین جاذبه‌های گردشگری گیلان و حتی کشور تبدیل شوند که این موضوع در چرخه اقتصادی استان نیز موثر است.

احیای رودخانه‌ها، تنها نجات محیط‌زیست نیست؛ بلکه نجات جان تکتک مردمی است که در این شهر و استان زندگی می‌کنند و سلامت محیط‌زیست پیرامونشان، بر سلامتی آن‌ها تأثیر مستقیم می‌گذارد. زرجوب و گوهر رود طی سال‌های طولانی به این شهر و مردمانش زندگی بخشیده‌اند و بی‌شک در خاطرشان جایگاه ویژه‌ای دارند اما اگر همین حالا دست‌به‌کار نشویم و برای نجاتشان برنامه‌ریزی نکنیم، از خاطر پدران و مادران ما پاک می‌شوند و در خاطر فرزندانمان هیچ ردی از آن‌ها نخواهیم دید. امروز نوبت ما است که به زرجوب و گوهر رود زندگی ببخشیم.

در همین راستا سازمان مدیریت پسماندهای شهرداری رشت، بر آن شد تا چالش‌های زیست‌محیطی و وضعیت بحرانی رودخانه‌های رشت را از دریچه‌ی هنر انعکاس دهد، و در این راه از همراهی سه عکاس جوان بهره برده است. شیرین کریمی، مائده سیدی و پویا بازارگرد وضعیت دو رودخانه‌ی زرجوب و گوهر رود و مشکلات زیست‌محیطی آن‌ها را با نگاه هنرمندانه‌ی خود ثبت کرده‌اند؛ چراکه هنر زبان رسا و گویای حقیقت است.

میثم کریمی

امور ارتباطات سازمان مدیریت پسماندهای شهرداری رشت